

Časopis „NAPREJ“ izhaja dvakrat mesečno in sicer 4. in 18.

Uredništvo, administracija in ekspedija: Idrija št. 446.

Vse denarne pošiljatve na naslov:

Upravništvo „Naprej“.

Vse dopise in spise na uredništvo.

NAPREJ!

Lastnik lista: „Idrijska okrajna organizacija.“

Naročnina za celo leto: v Idriji (brez donajanja na dom): K 1-92, (z donajanjem na dom): K 2-40, po pošti K 2-50; v Nemčiji 3 krone.

Posamezne številke 8 vin.

Sodrugil volilci!

Zahvaljujé se za zaupanje, ki ste ga 28. februarja izkazali socialni demokraciji, obžalujemo, da nismo še mogli letos z našim kandidatom zmagati. Lepo število glasov se je res združilo na socialno-demokratsko kandidaturu, lep je res napredek, ki se zrcali v 72 glasovih — ali moglo je biti vse drugo, če bi se vsi volilci-delavci zavedali svojih dolžnosti napram sebi. Vendar dosegli smo kljub temu mnogo: pri ožjih volitvah dne 4. marca bodo naši glasovi odločali in odločili: kdo bo zastopal Idrijsko mesto v deželnem zboru.

Ali naj ga zastopa klerikalec?

Ne, ne in ne!

Dekan Arko ne sme biti več poslanec idrijskega mesta.

Zastopniku učiteljstva

Engelbertu Ganglu

oddajmo svoje glasove!

Zaupniki delavstva so na posvetovanju dne 1. marca sklenili po treznem premotovanju ter po dogovoru z g. E. Ganglom, ki je med drugim svečano obljubil, da bo deloval za uvedbo splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice v deželni zbor kranjski, da bo delavcem zmerom na razpolago ter da pojde ž njimi v boj za zboljšanje njihovega položaja, kadar bodo zahtevali.

Sodrugil volilci! Oddajte zato svoje glasove

učitelju Engelbertu Ganglu

s čimur ne bode te volili liberalca, ampak manifestirali proti klerikalizmu.

Zapišite zato vsak na glasovnico:

Engelbert Gangl
učitelj v Idriji.

Idrija, 1. marca 1908.

Izvrševalni odbor
soc.-dem. organizacije
v Idriji.

Volitev v Idriji.

28. svečana je volilo delavsko mesto Idrija. Dosedaj je mesto Idrija zastopal klerikalec Mihael Arko, dekan idrijski. Bil je izvoljen l. 1901 v ožji volitvi z 161 glasovi, dočim je dobil liberalni kandidat dr. Danilo Majaron 113 glasov. Pri prvih volitvah 1901 so namreč nastopale istotako tri stranke; dobili pa so glasov:

liberalec dr. D. Majaron	127
klerikalec M. Arko	125
soc. demokrat Fr. Renaldo	33

Sedaj pa se je stvar temeljito preobrnila. — 28. svečana so pa dobili glasov:

liberalec E. Gangl	121 glasov
klerikalec M. Arko	120 „
soc. demokrat E. Kristan	72 „

Liberalci so izgubili 6 glasov, klerikalci 5 glasov — socialni demokratje pa smo pridobili 39 glasov.

Napredek za socialne demokrate je lep, vendar bilo bi lahko še lepše, če bi **delavci-rudarji** izvršili dolžnosti, ki jih imajo napram socialno-demokratski stranki. Če bi se vsi delavci ter provizionisti zavedali, da so proletarci, ki nimajo v nobeni drugi stranki ničesar iskati, potem seveda bi bil rezultat popolnoma drugačen.

Delavci bi se morali pač držati gesla: svoji k svojim in bi morali voliti kandidata, ki ga je določilo na svojih posvetovanjih organizirano delavstvo. Žalibog se to ni zgodilo. Delavci so pozabili na se, pa so šli v ogenj za nedelavski, da, celo protidelavski stranki.

Žalostno je to, ali kaj se hoče! Pouk pa je dober, da je namreč treba še bolj delati, še vstrajnejše ljudem razjasnjevati nejasne pojme.

Delavci! Zmagali so drugi — delavci smo propali. Premagani pa nismo: bodočnost bode naša! Zato: na delo, da zmaga prihodnjič socializem!

Volitev v okraju Idrija-Vipava.

Zmagal je klerikalec Lavrenčič! Vitez Premerstein je ostal v manjšini. Dobil je samo 454 glasov, 607 glasov manj kot klerikalni protikandidat. Na sodr. Ivana Mlinarja se je glasilo 16 veljavnih glasovnic, in sicer 13 v Spodnji Idriji, 3 v Žireh. 16 glasovnic se je pa proglasilo za neveljavne. Na katero ime so se glasile, zakaj so bile spoznane za neveljavne, se ni povedalo.

Mandat, ki je bil dosedaj v rokah liberalne stranke, bo sedaj posest klerikalcev.

Mi socialni demokratje smo hoteli le prešteti število onih naših somišljenikov, ki plačajo nad 8 kron cesarskega davka in ki so res toliko socialni demokratje, da tudi vclijo socialno-demokratsko, ne oziraje se na govornice o klerikalnem barhav, ki pride in zmaga, če bodo socialisti socialistično glasovali.

V Spodnji Idriji je glasovalo 13 mož za našega kandidata — v celosti nismo več pričakovali. Štirje naših niso prišli volit, češ, zmagali tako ne bomo, trije pa so se dali premotiti ter so volili nesocialistično. V Žireh se je pa večina dala premotiti geslu «v boj proti klerikalizmu» ter je poteptala disciplino in šla volit nesocialistično. Volitve pa so pokazale, kako so se ti naši sodrugi motili, ko so verjeli juristu Kavčiču, češ, da se gre proti klerikalizmu, da vse eno ostanejo zvesti pristaši socialistične stranke, če tudi radi klerikalnega barhava volijo «kmečkega» kandidata. Tisti jurist Kavčič, ki je z lepimi besedami lovil za agrarce med našimi somišljeniki, je telegrafiral celo v Trst po gubernika stavkokazne «N. D. O.», samo, da bi škodoval socialni demokraciji — in to, mislimo, bo poučilo vse naše sodruge, da bodo na jasnem: kaj je s Kavčičem? Drugje pa nismo nikjer nič pričakovali. Iz Jeličnega vrha so nam nekateri zatrjevali, da bodo ostali tudi kljub strastni agitaciji **možje**, ali zgodilo se to ni...

Za socialno-demokracijo in njene pristaše je izid volitev v okraju Idrija-Vipava prav zelo podučljiv. Od sedaj za naprej bode gotovo v podobnih slučajih boljše. Za socialiste mora vedno veljati to načelo: če kandidira socialist, se mora oddati glasove socialistu in nobenemu drugemu.

Proletarijat.

Rastoča razsežnost proletarijata. Trgovski in „izobraženi“ proletarijat.

Kapitalistični proizvodni način ne proizvoda samo z neprestanim razširjenjem veleindustrije, da postaja proletarsko stanje ljudstva na sploh. To proizvoda tudi s tem, da postaja položaj mezdnih delavcev v veleindustriji odločen za položaj mezdnih delavcev v drugih delavskih panogah. Tudi njih delavske in življenske pogoje revolucionira veleindustrija. Priboljški, kakršne so imeli ti delavci pred onimi iz kapitalistiške

industrije, se izpremene pod vplivom poslednjih v prav tako škodo. Kjer n. pr. delavec danes še pri mojstru stanuje in je, tam se to dela le zato, da se mu daje še slabše stanovanje in slabšo jed, nego jo ima mezdni delavec, ki živi v lastni domačiji. Dolga učna doba je bila včasih sredstvo, da je preprečila preplavitev rokodelstva z delavskimi močmi; Danes pa je rokodelski učnec najvplivnejši pripomoček, da se preplavi rokodelstvo s cenenimi delavskimi močmi in da se pripravi ob kruh odrasle delavce.

Tudi tu kakor na drugih poljih je postalo v kapitalističnem proizvodnem načinu nezmysel in nadloga vse ono, kar je bilo za gospodarstva proizvodnje v malem razum in dobrota.

Stremljenje cehovnikov po obnovljenju cehovstva, gre v glavnem za to, da se dobi v roke z oživiljenjem starih oblik nova izkoriščevalna sredstva proti delavcem. Pred propadom v močvirje se hočejo s tem varovati, da bi si podložili nekaj proletarskih teles.

In potem so gospodje še ogorčeni, če se proletarijat za tak način, s katerim naj se neizogibni propad proizvodnje v malem nekoliko zadržji, prav nič navduševati ne more.

Taisti razvoj kot v rokodelstvu se vrši tudi v trgovstvu. Proizvajanje na veliko začenja tudi na polju posredovalne kupčije zatlačevati proizvodnje v malem. Število trgovskih malih podjetij se ne potrebuje radi tega zmanjševati. Posredovalna trgovina je zadnje zatočišče bankrotiranih eksistenc v malomeščanstvu.*)

*) V nemški državi je uslužbenih od 1000 delavcev

v podjetjih	industrija		trgovina in promet (inkl. gostilničarstvo)	
	1882	1895	1882	1895
z 1—5 oseb	551	399	757	697
z 6—50 „	186	238	202	243
nad 50 „	263	363	41	60

Vidi se, da v trgovini in gostilničarstvu prevladuje malo-podjetje veliko bolj kot v industriji, in tudi počasnejše upada — seve relativno. Absolutno naraščajo mala podjetja v trgovini in v gostilničarstvu. Uslužbeno osebje je naraslo od l. 1882—1895 od 1,013,981 na 1,509,453.

To omejiti — s kako omejitvijo krošnjarstva — nima drugega pomena, kot tem eksistencam odtegniti tla pod nogami in jih poriniti v tzv. lumpen-proletarijat, jih napraviti za berače, potepuhe in kandidate za ječe: posebna socialna reforma!

Vpliv razvoja v velepodjetju se kaže v posredovalni trgovini, ne v zmanjšanjem številu malih podjetij, ampak v tem, da ginejo. Obstanek samostojnih malih trgovcev (kramarjev) je vedno bolj negotov, bolj proletarsk. Poleg tega pa narašča število uslužbencev v velepodjetjih, pravih proletarcev, ki nimajo nobenega upa, da bi bili kdaj samostojni, narašča pa tudi otroško delo, in ž njim žensko delo s svojo spremljevalko, ki se zove prostitucija; naraščajo naddelo, brezposelnost in tlačanje mezde tudi na tem gospodarskem polju. Položaj trgovskega nastavljenca se vedno bolj približuje položaju proletarca v industriji. Razlikuje se od njega le s tem, da mora lesk nekega višjega življenskega načina kazati in zanj žrtve doprinašati, kakršnih industrialni proletarec ne pozna.

In še druga vrsta proletarcev se začenja razvijati: izobražen proletarijat. Izobraženost je v današnjem proizvodnem načinu postala posebna obrt. Znanost se je neskončno razširila in se še razširja od dne do dne. In kapitalistična družba, kakor tudi kapitalistična država, potrebuje vedno bolj možev znanosti in umetnosti, da jim vodijo posle ter ovladajo naravne sile, pa bodi to radi produkcije ali radi razrušitve, ali pa radi razkošnega uporabljanja svojih prebitkov. Pa ne le kmet, rokodelc ali celo proletarec, tudi trgovec, tovarnar, bankir, borzijanec, veleposestnik nimajo časa, da bi se posvečali umetnosti in znanosti. Njih posli in zabave jih povsem zavzemajo. V današnji družbi niso več, kakor v prejšnjih družabnih oblikah, izkoriščevalci sami, ali pa saj kakšen njih razred, ki bi gojil umetnost in vedo. To delavnost prepuščajo posebnem razredu, kateri zato plačujejo. Izobrazba postaja blago.

Pred par desetletij je bila še redko blago. Šol je bilo manj, študiranje je bilo z znatnimi stroški združeno. Kmetje so bili

večinoma presiromašni, da bi mogli nabrati sredstev zato, da bi njih sinovi študirali na višjih šolah. Rokodelstvo in trgovina sta pa imela še zlate čase; kdor je bil pri tem, je tudi pri tem ostal; le posebna nadarjenost ali posebne okoliščine so privedle rokodelčevega ali trgovčevega sinu, da se je posvetil umetnosti ali znanosti. Med tem ko je povpraševanje po uradnikih, tehnikih, zdravnikih, učiteljih, umetnikih i. t. d. vedno stopalo, ostala so prazna mesta skoro izključno le naraščaju teh krogov samih prepuščena.

Blago z imenom izobrazba je zato imelo visoko ceno. Posestnikom takega blaga se je dobro godilo, saj tistim, ki so vporabljali v praktične svrhe kot odvetniki, uradniki, zdravniki, profesorji i. t. d., dosegli so često tudi slavo in časti. Umetnik, pesnik, filozof so bili družabniki kraljev. Aristokrat duha se je čutil vzvišenega nad aristokratom rojstva in denarja. Njegova edina skrb je bila, popolnjevati svojih duševnih dôber. Zato so mogli biti izobraženci idealisti in so to tudi bili. Stali so nad drugimi razredi in nad njihovimi gospodarskimi stremljenji in nasprotji. Izobrazba je pomenila moč, srečo in ljubeznjivost: kaj je bilo bližje, nego sklep, da je potreba, da se naredi vse ljudi srečne in ljubeznjive, da se premaga razredna nasprotstva in da se spravi iz sveta uboštvo in prostoto, razširjati le izobrazbo?

Od tedaj pa je razširjanje višjega šolstva — in le za višjo izobrazbo se gre tukaj — napravilo velikanski napredek. Število učilišč se je neznansko pomnožilo. Še bolj je naraslo število učencev. Proizvajanje v malem, kakor v trgovini tako v obrti, je zgubilo zlate čase. Malomeščan ne ve svojih otrok drugače obvarovati pred propadom v proletarijat, kot da jih da študirati, če le more na kakršenkoli način dobiti potrebnih sredstev. In misliti mora, da mu je skrbeti tudi za hčerke in ne le za sinove. Napredujoča razdelitev dela izpreminja namreč, kakor smo že omenili, vedno bolj dela v domačiji v posebna poklicna dela, zmanjšuje vedno bolj delo v domačiji, tako, da postajajo zakoni, v katerih bi ne bila žena nič družega

nego gospodinja, že luksus. Obenem pa uboža malo meščanstvo kakor smo videli, tako, da si luksusa že ne sme več dovoliti. Vedno več je onih, ki so neporočeni, vedno več je onih družin, kjer morata žena in hči delati, da zaslužita. In tako raste žensko delo ne le v veliki in mali obrtniji in v posredovalni trgovini, ampak tudi v uradništvu države, zasebnih podjetjih pošte, telegrafije, železnic, bank i. t. d., v umetnosti in znanosti. Pa naj predsodki in osebne koristi še tako glasno kričijo nasproti ženskemu delu, vendar se to na najrazličnejših poljih duševnega dela vedno bolj udomačuje. Ne ničimernost, ne vsiljevanje, ne ošabnost, ampak gospodarski razvoj sili žene k delu na tem kakor tudi na drugih poljih človeške delavnosti. Če se je možem posrečilo konkurenco žen izključiti iz nekaterih panog duševnega dela, ki so še cehovsko organizirane, se pa silijo tembolj v one, ki niso v cehih n. pr. v pisateljstvo, slikanje in godbo.

Posledica celotnega razvoja je, da je število izobražencev v razmerju k poprejšnim razmeram neznansko vzraslo. Izostale pa niso ugodne posledice, ki so jih kapitalisti od razširitve izobrazbe pričakovali. Ali dokler bo izobrazba blago, pomenila bo razširitev izobrazbe pomnožitev blaga in s tem padanje njegove cene, torej poslabšanje položaja njegovih imetnikov. Število izobraženih je tako naraslo, da jih je že več, nego jih kapitalisti in kapitalistična država potrebujejo. Delavski trg za izobražene delavce je prav tako prenapolnjen, kot oni za ročne delavce.

Tudi duševni delavci imajo že svojo rezervno armado; brezposelnost je v njih vrstah prav tako stalen gost kot v vrstah industrielnih delavcev. Tisti, ki hočejo priti v državno službo, morajo čakati leta in leta, časih nad eno desetletje, da pridejo v kako slabo plačano službico. Pri drugih se pa menjujeta brezposelnost in naddelo prav tako, kakor pri ročnih delavcih in kakor pri onih je tudi pri njih nižanje mezde na dnevnem redu.

Razredni položaj delavcev izobrazbe se vidoma slabša; in kakor se je včasih govorilo o aristokraciji duha, tako se govori

sedaj o proletarijatu inteligence; kmalu bode ločila te proletarce od drugih mezdnih delavcev le: njihova prevzetnost. Domišljujejo se v večini še vedno, da so nekaj boljšega nego proletarci, prištevajo se še vedno k meščanstvu, buržoaziji, pa tako, kakor se prištevajo služabniki za eno z gospodarji. Izobraženci so prenehali biti duševni vodje buržoazije in so postali njeni prepirači. Gonja za kariero je glavna reč; njih prva skrb ni, da bi razvili, ampak da bi prodali svoje duševno imetje, in prostituiranje svojega „Jaz“ je glavno njih sredstvo, da pridejo naprej. Kakor mali obrtniki tako so tudi ti zaslepljeni z nekaterimi sijajnimi dobitki svojega življenja; prezro brezštevne ničle, ki so pred njimi, in zaigrajo dušo in telo vedno za upanje, da bi tak glavni dobitki zadeli. Prodaja lastnega prepričanja in zametev radi denarja, to sta v očeh večine naših izobražencev dve prav tako samoobsebi umevni, kakor nepogrešljivi sredstvi „napraviti si srečo“. To je ustvarilo kapitalistični proizvodni način iz idealistov, raziskovalcev, mislilcev in sanjačev!

Ponudbe na trgu pa je vendar v toliko preveč, da se ne more na sploh za izobrazbo celo tedaj mnogo dobiti, če se tudi s svojo lastno osebo proda. Propad množice izobražencev v proletarijat ni moči nič več zadržati.

Če pa bo ta razvoj prispel do tja, da se bodo izobraženci ne le posamezno kakor do zdaj, marveč v množici pridružili bojujočemu se proletarijatu, ni še gotovo. Brez dvombe bo pa tako-le: s proletariziranjem izobražencev se bo zaprl proletarcu zadnji izhod, s katerim bi še mogel na lastno pest, sam zase, uteči proletarijatu in splezati v kak višji razred.

Da bi mezdni delavec postal kapitalist, to je že v naprej izključeno, saj za rednega razvitja življenja. Kak dobitki v loteriji ali kak bogati stric iz Amerike ne prideta pri raziskavanju položaja delavskega razreda za pametne ljudi sploh v poštev. Pri posebno ugodnih okoliščinah se more tu pa tam ka-

kemu boljše postavljenemu delavcu posrečiti, da pristrada v težkem svojem življenju toliko, da more kako malo rokodelsko podjetje začeti ali pa kakšnega svojih sinov dati na studije, da postane kaj „boljšega“. Bilo je vedno smešno, delavce odkazovati na take možnosti, s katerimi bi svojo ali svojih otrok položaj zboljšali. V navadnem življenju more namreč delavec biti vesel, če sploh more kaj prihraniti, da v dobrih časih saj toliko pristrada, da more v časih brezposelnosti životariiti. Dandanes je tolažba delavcev s takimi izhodišči smešnejša nego je bila nekdanj. Gospodarski razvoj ne onemogoča le varčevanje omogoča celo, če bi si tudi potrebno pristradal, da bi sploh vzdignil sebe in svoje otroke iz proletarizirane eksistence. Da bi začel samostojno delati v malem podjetju, bi pomnilo iz ene revščine pasti v drugo, in praviloma se zopet kmalu vrniti v prejšno revščino, s tem tudi pridobiti spoznanje, da je proizvodjanje v malem nevzdržljivo ter izgubiti še vse prihranke.

Še težje nego preiti k samostojnemu proizvodjanju v malem, da celo brezupno je danes proletarcu poiskovati, da bi dal svojega sina na studije. Pa vzemimo, da se tak poiskus posreči, kaj pa pomaga sedaj proletarskemu sinu njegova višja izobrazba, ko se more čakati, kedaj bo prodal svoje znanje, ko nima nikakšne protekcije, ko mora na tisoče juristov leta in leta čakati, dokler ne pridejo v državno službo, ko pa je na stotine tehnikarjev, kemikarjev, absolviranih učencev trgovskih šol brez službe?

Kamor se proletarec tudi poda, povsod zadene od siromaške življenske in delavske pogoje. Proletarstvo preveva vedno bolj in bolj celo družbo. Ogromna množica prebivalstva je že danes v proletarijatu. Nobenega izhoda ni več, skozi kateri bi mogel posamezni proletarec na lastno pest, z lastno močjo izkoptati se iz močvirja, kamor ga je porinil današnji proizvodni način. Povzdigniti se more le tedaj, če se povzdigne ves razred k kateremu pripada.

Dalje prihodnjič.

Volitve v kmetijskih občinah.

Zgodilo se je, kar smo pričakovali. V vseh kmetijskih okrajih so prodrli klerikalci. Tudi okraj Idrija-Vipava, ki je bil dosedaj edini v rokah liberalne stranke, je padel klerikalcem. Kmetijski mandati so sedaj po sest klerikalcev.

Klerikalci so res sedaj gospodarji kmetijskih občin, ali glasov so klerikalci letos dobili le **4708 manj** kot leta 1901. Leta 1901 je bilo oddanih za klerikalce v kmetijskih občinah 22.154 glasov, letos pa (glej „Slovenca“ z dne 22. febr.) le 17.446 glasov. Ni napredovala ideja klerikalizma, nazadovala je, seveda niso to nazadovanje uporabile druge napredne stranke v lastno korist.

Poglejmo posamezne okraje.

1. Ljubljana—Vrhnika:

	Povše	dr. Šušteršič
L. 1901	2766 glasov	2591 glasov
„ 1907	2486 „	2399 „
L. 1907 manj	280 glasov	manj 192 glasov

2. Kamnik—Brdo:

	Andrej Mejač
L. 1901	2037 glasov
„ 1907	1710 glasov
L. 1907 manj	327 glasov

3. Kranj—Tržič—Škofja—Loka:

	Detela	Dr. Brejc
L. 1901	2569 glasov	2343 glasov
	Demšar	Zabret
L. 1907	1835 glasov	1809 glasov
L. 1907 manj	734 glasov	manj 534 glasov

4. Radovljica—Kranjska gora:

	Pogačnik
L. 1901	1230 glasov
„ 1907	1032 „
L. 1907 manj	198 glasov

5. Postojna—Logatec—Lož:

	Dr. Krek	Drobnič
L. 1901	1956 glasov	1953 glasov
	Dr. Žitnik	Drobnič
L. 1907	2267 glasov	2209 glasov
L. 1907 več	311 glasov	več 254 glasov

6. Vipava—Idrija:

L. 1901	Franc Habe	784 glasov
„ 1907	I. Lavrenčič	1061 „
		več 277 glasov

6. Novomesto—Kostanjevica—Krško:

	Dular
L. 1901	2408 glasov
„ 1907	1510 „
	manj 2898 glasov

8. Trebnje—Zatičina—Žužemberk i. t. d.:

	Košak	Žitnik	Schweitzer
L. 1901	4760 gl.	4009 gl.	3935 glasov
	Košak	Dr. Lampe	Mandelj
L. 1907	3132 gl.	3070 gl.	3008 gl.
„ 1907 manj	823 gl.	manj 939 gl.	manj 927 gl.

9. Kočevje—Ribnica—Velike Lašče:

	Pakiž	Jaklič
L. 1901	2489 glasov	1553 glasov
	Bartol	Jaklič
L. 1907	1414 glasov	1489 glasov
L. 1907 manj	1075 glasov	manj 64 glasov

10. Črnomelj—Metlika:

L. 1901	Viljem Pfeifer	1155 glasov
„ 1907	Šuklje	924 „
		manj 231 glasov

Klerikalci so torej v vseh okrajih, razun v notranjskih dveh, izgubili veliko množino glasov, le proslavljana „napredna“ Notranjska je dala letos nekaj nad 500 glasov klerikalcem več.

Navedene številke kažejo, 1. da ljudstvo pojenjuje voliti na duhovniško komando; 2. da je vedno manj volilcev v kmetijskih okrajih, ker a) se v groznih množinah izseljujejo v Ameriko in 2. ker propadajo kmetije po deželi. Natančneje se bo lahko govorilo ter preciznejše izvajalo seveda šele, ko bomo primerjali, koliko je letos manj volilcev v tem ali onem kraju.

Kaj pa liberalci? Pod firmo liberalne ali narodno-napredne stranke niso nikjer na-

stopili, ampak so se povsod skrili pod kako drugo firmo. Celo v okraju Idrija-Vipava so šli v volilni bolj pod firmo: kmečka ali agrarna stranka.

V okraju Ljubljana-Vrhnika je dobil l. 1901. — Gabrijel Jelovšek še 193 glasov, letos pa je dobil neki Kolenc komaj 40 glasov.

V okraju Kamnik-Brdo je dobil l. 1901. — Felix Stare 232 in Anton Zarnik 42 glasov, letos pa je bilo le 71 glasov razcepljenih. — V okraju Kranj-Tržič-Škofja Loka je dobil l. 1901. baron Lazarini 222 glasov, letos je bilo le 24 razcepljenih. — V okraju Radovljica-Kranjska gora je dobil Janez Cop l. 1901. — 277 glasov, sedaj pa neki Gogala niti 50.

Najznačilnejše so pa številke iz obeh notranjskih okrajev. Pod liberalno firmo je dobil Božič večino ter bil edini liberalni poslanec v kmetijskih okrajih. Glasov je dobil 891. Sedaj je kandidiral kot „kmetijski“ kandidat g. vitez Premerstein, a dobil je le 454 glasov. — V okraju Postojna-Logatec i. t. d. sta dobila l. 1901. kandidata liberalcev Arko in Ambrožič 1668, odnosno 1658, (klerikalca sta zmagala komaj s 300 glasovi večine), letos sta pa kandidata „kmečke stranke“ dobila: Čuček 800, Martinčič 784 glasov.

V dolenskih okrajih je istotako žalostno za narodno-napredno stranko. V okraju Trebnje — Zatičina itd. sta dobila l. 1901. kandidata Bukovec in Župančič 1040, odnosno 1053 glasov, letos pa:

Prijatelj 190, Pehani 188, Tomic 175 in Weinberger 97, Slanc 171 in Firm 62. Ako se vzame skupaj obojne glasove, dobimo največjo številko 361 in najmanjšo 237!!! — V okraju Novo mesto — Kostanjevica je prejel l. 1901. kandidat Globočnik 1062 glasov, letos pa je bilo le 49 glasov razcepljenih. — V okraju Kočevje — Ribnica — Velike Lašče je prejel Franc Višnikar 1089 glasov, letos pa sta dobila Rus 392 in Merhar 525!

V Beli Krajini je dobil pred 6 leti kandidat Šetma 419 glasov, letos pa Macelle 696 glasov.

Edino v Beli Krajini torej se je število liberalnih glasov nekaj povzdignilo — drugje pa leži po tleh liberalna stranka, razkosana, grozovito decimirana...

Zakaj? Ker njeni vodilni možje nič ne delajo, ker poznajo ljudstvo in njega potrebe le ob volitvah. V Beli Krajini so Macellevi korteži nekaj delali, in gospod Šuklje je klub strastni klerikalni agitaciji komaj prilezel do mandata.

Brez dvombe tudi kmet že spregleduje, in spregledal bo, samo pojasnevat se mu mora njegov položaj, stati mu na strani ter se zanimati zanj v vsakem oziru vedno, in ne — le ob volitvah! —

Nastopila je tudi pri teh deželnozborskih volitvah socialno-demokratska stranka, ki seveda še nikoli pri deželnozborskih volitvah v kmečkih občinah ni nastopila. Vspeh je zanj časten. Pomisliti se ima, da so bili kandidati soc.-demokratski povsod postavljeni le za to, da morejo soc.-demokratski volilci sploh tudi pri teh volitvah socialno-demokratsko glasovati. Izvrš. odbor stranke je razglasil kandidate le radi tega, da se prešteje število onih odločnih somišljenikov, ki plačujejo nad osem kron cesarskega davka.

V okraju Ljubljana — Vrhnika je dobil sodr. Petrič in sodr. Čobal 93 glasov.

V okraju Radovljica — Kranjska gora sodr. Dermota 38 glasov.

V okraju Trebnje — Zatičina itd. je dobil sodr. Čobal 95 glasov, sodr. Mlinar pa 71 glasov.

V okraju Idrija — Vipava je dobil sodr. I. Mlinar 16 glasov.

Soc.-demokratski kandidati so dobili skupaj največ 276, najmanj 218 glasov.

Ni veliko, ali v privilegovani kuriji za enkrat tako število, da se nam ni treba sramovati, da je stranka sploh nastopila.

Na sploh se mora reči: Kljub zmagi klerikalcev na celi črti ni obupati nad slovenskimi prebivalci po kmetih, kajti vidi se iz vsega, da bi klerikalizmu tudi na kranjskem odlenkalo, ako bi se ljudstvo kulturno in gospodarsko poučevalo. Zlasti socialni demokraciji bo dana prekrasna naloga ljudstvo

po kmetih probujati in ga osvobojevati iz zadušljivega objema klerikalizma. Na delo bo treba iti neumorno, vstrajno delati in vspehi se bodo pokazali. Dobro antiklerikalno časopisje med ljudstvo, poučne knjige

in izbrane knjižnice — predavanja in shodi ter najrazličnejše ustanovitve (zadruga, društva, odseke) — to je orožje, s katerimi si bo priboril napredek tudi po kmetih svoje domovanje.

Iz idrijskega okraja.

Naročajte „Naprej!“ Naš list je glasilo idrijskih delavcev; vsakdo ga torej mora imeti naročenega. Iz njega se pouči o vseh važnih rečeh. Posamezna številka stane 8 vin. Širite, berite, naročajte «Naprej!»

«Rdeči Prapor» je osrednje glasilo soc.-dem. stranke. Izhaja dvakrat na teden. Širite med delavskim ljudstvom «Rdeči Prapor»!

V trgovski zbornici sta izvoljena za poslanca dr. Novak in g. Supančič. Dr. Novak je Idrijecan sin g. Novaka, sod. sluge v pokoju in brat g. Rajkota Novaka, učitelja na c. kr. rudniški šoli.

Delavci! Oddajte vsi glasove proti klerikalnemu kandidatu za E. Gangla, učitelja v Idriji.

Berite in berite! Berite namreč brošure, ki so izšle v založbi časopisa «Naprej!» v Idriji, berite časopise «Rdeči Prapor», «Delavski List» in «Naprej!» Premišljajte o vsem, kar ste brali, ker le s tem bodele marsikaj spoznali, kar vam je še danes nejasno.

«Kdo uničuje proizvodnjo v malem?» Tako se imenuje I. del Erfurtskega programa v slovenskem jeziku. Cena 30 vin. To brošuro berite, in pazno berite.

«Komunistični manifest» priporočamo vsem našim čitateljem kar najtoplejše.

Bahavi klerikalci! Pa ne samo bahavi, lažnjivi, lažnjivi! Lagali so, koliko glasov doše — pa so dobili celih 120 glasov, pet manj kot zadnjič, dasi je bila njih agitacija strastna in naravnost nečuvana. Delavci! Volilci! Odprite oči ter zapustite to nesramno bando.

Volitve v Idriji so za soc.-dem. stranko končane. Napredovali smo veliko, vendar nismo se dosegli zaželjenega rezultata. Res je malo delavcev, ki imajo volilno pravico, ali saj ti, ki jo imajo v privilegovani kuriji, bi morali kot en mož glasovati za delavskega kandidata. Značilno za idrijske meddne razmere pa je, da ni niti enega delavskega volilca v volilnem imeniku, ki bi plačal 8 kron davka od svojega zaslužka. Kakor znano, smatra se 1200 K — za takozvani eksistenčni minimum, kateri je šele podlaga davku. Ali v Idriji ni niti enega delavca, ki bi plačal davek od zaslužka. Edino dva trgovska uslužbenca sta volilca! Drugače pa so volilci le posestniki hiš, obrtniki, pazniki, bodisi še aktivni, bodisi v pokoju ter najrazličnejši uradniki. Skrajno krivičen je obstoječi volilni red, zato pa sém s splošno, enako in tajno volilno pravico, ki je šele izraz ljudske volje.

Izjava.

Podpisana obžalujeva in preklicujeva neresnične govornice, ki sva jih govorili o gospodu Juriju Cerovsku, poslovodji Občnega konsumnega društva v Idriji, ter se mu zahvaljujeva, da je odstopil od sodnijskega postopanja. Obljubujeva tudi, da ga pustiva prihodnjic v miru.

V IDRIJI, dne 10. februarja 1908.

Fani Kovačič m. p. Ana Šmid m. p.

Naznanilo.

Ivan Paa naznanja, da je v svoji novi hiši otvoril

gostilno ter delikateso.

Prodaja najboljše vino ter najrazličnejše vrste prekajenega mesa in klobas.

Priporoča se v obilen obisk vsemu idrijskemu prebivalstvu

Ivan Paa.

V IDRIJI, meseca svečana 1908.

Kašelj.

Kdor trpi na kašlju, rabi naj povsod preizkušeno olajševajoče in zelo okusne

Kaiserjeve prsne karamele.

5120 notarsko overovljenih spričeval kaže uspehe pri kašlju, hripavosti, kataru in zažlemanosti.

Paketi po 20 in 40 vin. — Pravi so le z znamko: «Tri jelke». — Zaloga pri

Danielu Pircu, lekarnarju v Idriji.